

Estatut i constitució, la reforma i el marc

ESTEBAN GONZÁLEZ PONS
Conseller de Relacions Institucionals i Comunicació – Portaveu del Consell

La reforma de l'Estatut de la Comunitat Valenciana implica un procés polític ben complex. La complexitat, però, no és fruit exclusivament de la situació política i social valenciana.

La Constitució espanyola dissenya un mapa autonòmic en què el dret a l'autonomia és la materialització de les diferents regions i nacionalitats que formen la nació espanyola. Però la plasmació d'este dret a l'autonomia exigix la confluència de dos voluntats: d'una part, la voluntat

de cadascuna de les regions i nacionalitats, i d'altra, la de la sobirania nacional, residenciada en les Corts Generals.

La complexitat no és fruit exclusivament de la situació política i social valenciana

Esta és la base de l'escenari politicoinstitucional en què té lloc el procés de reforma estatutària. Com tot

en democràcia, és discutible si és o no el millor marc possible. No obstant això, no és qüestionable que és l'actual marc i, en conseqüència, qualsevol reforma haurà d'ajustar-se a la conjunció d'estes dos voluntats. Forçar o bandejar qualsevol de les dos viciaria d'origen el procés i, per tant, la reforma no podria arribar a bon port.

La Constitució espanyola de 1978 és, llavors, el camp i el límit en què

Els valencians som lleials amb la Constitució Espanyola perquè és la nostra constitució

pot tindre lloc la reforma estatutària. Els valencians som lleials a la Constitució espanyola perquè és la nostra constitució, perquè és la constitució que ens ha permés recuperar el nostre autogovern i la que ens ha garantit els anys de major progrés de la nostra història com a poble.

Ara bé, en l'actualitat el marc es troba sotmés a certes tensions alienes a la pròpia realitat del marc institucional. En altres paraules, la necessitat de reforma constitucional no és un imperatiu que haja estat generat per la pròpia configuració de la Constitució. El generador de les tensions sobre el marc és, indubtablement, el govern central. Millor dit, la debilitat parlamentària d'un govern sotmés a uns socis que aspiren a la difuminació total de l'entramat constitucional.

Així doncs, l'espai de desplegament autonòmic dissenyat en 1978 i que ha funcionat perfectament durant més de 25 anys, es troba en un qüestionament permanent que només pretén el seu debilitament per a donar espai a unes tendències centrífugues

determinades i que poc o res tenen a vore amb l'interés general.

En esta conjuntura podria semblar que no fóra aconsellable mamprendre un procés de reforma estatutari a la Comunitat Valenciana. Però aleshores, ¿quan és el moment?

Els dos partits majoritaris estem d'acord en què cal actualitzar l'Estatut de la Comunitat Valenciana

Ara es dona la circumstància que els dos partits majoritaris a la Comunitat Valenciana i a les Corts Generals, aquells que representen vora el 90% en les dos voluntats que han de confluïr per a fer possible la reforma, estem d'acord en el

fet que cal actualitzar l'Estatut de la Comunitat Valenciana. Almenys hi ha un acord en allò essencial. Esta situació no s'havia donat des del 1982, quan PSOE i UCD van pactar l'Estatut vigent.

De moment el marc que es va dissenyar en 1978 segueix vigent i almenys mantindrà la seua vigència fins al 2007, ja que els terminis per a la reforma constitucional són llargs. No sabem com serà el nou marc. Tampoc no ho sap el govern central que l'ha plantejada. De fet no ho sap ni el president del Consell d'Estat, qui ha sigut designat per José L. Rodríguez Zapatero com a dissenyador de la reforma.

És a dir, sabem allò que hi ha ara. No sabem quins seran els termes en què es redacte la reforma constitucional, si és que finalment pot

reformat-se la Constitució en esta legislatura.

Per tant, és factible, si hi ha un acord en les Corts Valencianes, encetar un procés per a aconseguir perfeccionar el nostre estatut atenent a les condicions actuals, tant constitucionals

És factible encetar un procés per a aconseguir perfeccionar el nostre Estatut

com socials i polítiques a la Comunitat Valenciana.

L'Estatut ha de ser un instrument vàlid per al progrés, si no facilita el progrés, si el llasta, no té sentit l'exercici de l'autogovern. La Comunitat Valenciana és, probablement, una de les comunitats autònomes que

Pàgina següent: pati interior del Palau de la Generalitat Valenciana

Accés principal al Palau de Benicarló, seu de les Corts Valencianes

més ha canviat en els últims anys. Poques comunitats han consolidat un sistema institucional i un corpus jurídic tan important com la Comunitat Valenciana. El nostre estatut s'ha quedat curt perquè ha sigut superat per la realitat dinàmica d'una societat que creu en el seu futur.

La societat valenciana del segle XXI exigix un estatut adequat a una capacitat de progrés i a una aspiració de benestar equivalent a la de les regions més desenvolupades d'Europa. És el que som. L'estatut del 82 recollia el màxim nivell competencial possible segons la lectura que en aquell mo-

ment es feia de la Constitució Eren moments de desconfiança cap al fet autonòmic. Tots els estatuts estaven tallats amb el mateix patró llevat dels quatre primers.

El nostre Estatut s'ha quedat curt perquè ha sigut superat per la realitat dinàmica d'una societat que creu en el seu futur

La nostra realitat ha canviat. I les nostres institucions també. Hem assolit un sostre competencial impensable l'any 82. Hem creat una

administració que ningú hauria sigut capaç de preveure en el procés elaborador de l'Estatut. I ho hem fet sense estridències. Necessitem ampliar el nostre entramat institucional: l'uropeïtat de la Comunitat Valenciana, la possibilitat de formar governs sense limitacions numèriques, la dissolució anticipada de les Corts, el reconeixement de noves institucions com l'Acadèmia de la Llengua o el Consell Jurídic, la flexibilització dels períodes de treball de les Corts...

Els valencians hem guanyat autoconfiança i estem orgullosos d'aquelles

Cal, redefinir els espais competencials dins del marc actual de la Constitució

institucions que, tot i nàixer pràcticament ex novo, hui gaudixen de la major de les legitimitats socials i polítiques. I volem que continue així, aprofundint en el consens que va fer possible mamprendre la gran aventura de l'autogovern.

Estes institucions han generat una administració al servici dels ciutadans i un cos legislatiu que és capdavanter en el nostre entorn en aspectes com la regulació de les parelles de fet, la protecció del medi ambient, la recuperació del patrimoni cultural o la promoció del valencià. Però

El debat simbòlic, el debat lingüístic i el debat toponímic són hui debats esgotats

una societat dinàmica com la nostra demana anar un poc més enllà: la regulació de les noves tecnologies de la comunicació i la recuperació d'un dret civil propi són elements imprescindibles per a consolidar-nos com a poble avançat. I això ho ha de reflectir el nou Estatut.

No podem perdre de vista que algunes de les qüestions que hui són quotidianes ni tan sols existien en els primers anys 80: Internet, televisió digital, immigració, etc. i, per tant, van ser obviades en la redacció estatutària. Això ha provocat que el

sistema de llistes competencials i la clàusula prevista en l'article 149.3 haja generat un sobreapoderament de competències en estes polítiques estratègiques en favor del govern central o, fins i tot, de la Unió Europea, sense que la Comunitat Valenciana tinga cap capacitat d'intervenció.

Cal, per tant, redefinir els espais competencials i això es pot fer perfectament dins del marc actual de la Constitució. No cal tocar-la. No cal esperar a ningú. No cal seguir el camí que marquen altres. Podem fer-ho ara. Podem innovar si som capaços d'arribar a un consens, com a mínim, igual que el que va generar l'estatut del 82.

A més, cal que el nou estatut siga un punt de trobada i no un punt de divisió. Reobrir debats tancats i superats pel poble valencià no ens duu a res. El debat simbòlic, el debat lingüístic i el debat toponímic que tants rius de tinta, que tantes discussions, van generar, són hui debats esgotats. Són debats que no vol reobrir la societat valenciana, encara que des de fonts alienes o marginals a ella siguen instruments usats amb vocació desestabilitzadora d'esta societat. Les societats, totes les societats, són sensibles a allò que els és més seu. La nostra no és una societat diferent en eixe sentit, per això reacciona quan amb obscurs interessos s'ataca la seua identitat particular.

Per això el govern i les institucions reaccionen reafirmant el seu compromís amb allò que ha decidit el poble. El procés de reforma de l'Estatut ha d'assumir eixe principi com ho fan tots els processos de reforma de les cartes magnas. Reformar no és sinònim de mutació o de canvi total, com ha deixat clar tota la doctrina constitucionalista i com sap qualsevol estudiant de primer de Dret.

La reforma de l'Estatut ha de partir, en conseqüència, del reconeixement que cal un canvi però, alhora, que hi ha coses que no cal canviar: allò que definix la nostra autonomia, la nostra essència com a poble, allò que és essencial.

Estatut

Hemicicle de les Corts Valencianes

i constitució la reforma i el marc

Este és el moment de dissenyar l'instrument del nostre futur. L'instrument que garantisca el progrés i el benestar dels ciutadans valencians del segle XXI. En l'últim terç del segle XX hem aconseguit tres grans objectius: recuperar l'autogovern perdut el 1707; construir un espai polític propi; construir un espai administratiu valencià Ara toca construir un espai civil específic. Fer societat civil. El segle XXI ha de ser el de l'enlairament definitiu de

És el moment de dissenyar l'instrument del nostre futur

la societat civil valenciana compromesa amb la seua terra, amb la seua gent. Una societat capaç de ser el suport de les nostres polítiques i de les nostres accions en un món cada volta més globalitzat i més menut. L'Estatut ha de servir per a això. Serà l'estatut més valencianista, més valencià. No necessitem, per tant, es-

perar a ningú, prendre a ningú com a referència. Només necessitem ser capaços de posar-nos nosaltres mateixos com a objectiu i convèncer a propis i estranys que som capaços de guanyar el futur.

Seria una greu falta de destresa per al nostre progrés com a poble pretendre ressuscitar vells debats, o intentar fer l'estatut que no es va fer el 82. La història és història i el present n'és la conseqüència, però sobretot, és el fonament del futur.

Aquest text s'acabà d'escriure en abril de 2005.